

Jak vzpomínáte na dětství?

Dětství pro mne bylo velice krátké. Už jako malá jsem se musela starat o celou domácnost. To už je let, hodně dávno.

V jakém roce jste se narodila?

Narodila jsem se 28.11.1922, jen pár let po ukončení první světové války. Byla jsem nejstarší. Byly jsme tři děti, tři sourozenci. Dokud jsme měly maminku, tak to šlo. Jak se říká: „Když je máma, je všechno.“ Když nám maminka zemřela, to mi bylo asi jedenáct let. Sourozenci byli malí, celková domácnost a výchova zůstala na mně. Táta pracoval na polích, od rána do večera, takže jsem musela hodně rychle dospět. Nebylo to jednoduché. Po nějakém čase si otec našel novou ženu, mladší a ta po mně převzala většinu domácích prací. Ale byla pro mne cizí. Maminku mi nahradit nemohla.

Chodila jste v té době do školy?

Do školy? Ne, to v té době nebylo možné. Nebylo to v žádném případě, jako je to dnes. Nejezdily autobusy. Auto měl jen opravdový boháč. Nebylo běžné potkávat tolik aut. Dnes je naprosto běžné, že v rodině jsou i dvě auta. My jsme bydleli daleko od města. Nikdy jsem se nenaučila číst a psát. Úřady to tenkrát nekontrolovaly. Záleželo na rodičích a vzdálenosti. Ve vesnici v Marhani, kde jsme bydleli, žili i sedláci. Měli jen jednoho syna, dceru bohužel žádnou. Byli sami na celý grunt. Oblíbili si mě. Zůstala jsem u nich. Měla jsem svoji postel, nehladověla jsem. Pomáhala jsem se vším, co bylo potřeba. Byla jsem děvečka. Pásla jsem husy.

Platili Vám tenkrát za práci?

To ne, tenkrát to takhle nechodilo. Žádná výplata. Byla jsem ráda, že mám střechu nad hlavou. Vlastní postel, dostatek jídla a nějaké oblečení. Nemusela jsem se starat o jiné děti, i když jsem na ně myslívала často. Práce bylo vždy dost. Hodně jsem se tam i naučila, do budoucna.

Jak si pamatujete na válku?

Válka byla pro mnohé velice likvidační, byla bída a hlad. Zvláště u Romů, kteří si nemohli přivydělat. Ve dvaceti letech mě paní domáci vzala s sebou na nějakou oslavu. Tam jsem se seznámila s mým manželem. Přeskočila jiskra a scházeli jsme se. Nemohla jsem vidět tu bídu a občas jsem mu něco k jídlu dala s sebou domů. Jednou, když jsem pásala husy, projížděli Němci. Skočila jsem do pšenice, ta byla dlouhá, tak jsem se v ní schovala. Bála jsem se. Po nějaké době tajného scházení jsem usoudila, že by paní máma měla vědět o mé známosti. Vzali jsme se a já dostala výbavu do života, jako od maminky. Žili jsme v Marhani, často jsme se před Němci schovávali. Po válce se mi narodil syn.

Kdy jste přijeli do Čech?

Kolem 60. let jsme se stěhovali do Frýdlantu, za lepším, za prací. Měla jsem tam otce, všichni jsme pracovali v JZD. Pracovali jsme u krav na statku. Měli jsme tam dům. Několik let jsme tam žili, ale pak jsme dostali nabídku, abychom se přestěhovali do Berouna. Už jsme tam měli rodinu, tak to stěhování

bylo přirozené. Můj muž dělal v Prumstavu. Tenkrát se stavělo sídliště v Berouně. Kanalizace a veškeré výkopy prováděli Romové. I já chodila pomáhat. Bydleli jsme v domečku v Králově Dvoře, v jeho části Popovicích. Po nějaké době jsme se opět stěhovali. Tentokrát do Postoloprť u Loun. Opět jsme s mužem chodili pracovat na statek. Měli jsme dům. Sousedi byli úžasní, nebylo nás tam mnoho Romů. Všechny děti si společně hrály. Občas u nás i nějaké děti spaly. Nekoukalo se na to, jestli jsme, nebo nejsme Romové. Prostě jsme všichni žili dohromady a dobře. Brzy se dětem, kterých bylo pět, začalo stýskat po Králově Dvoře. Starší děti se velice nudily a po pár letech, začátkem 70. let, jsme byli opět v Berouně. A tentokrát už napořád. Manžel potom až do důchodu pracoval v železárnách a já na statku. Pracovali jsme celý život bez ustání, neměli jsme zrovna lehké práce, ale žili jsme dobře. V dnešní době žiji u dcery. Manžela nemám už mnoho let. Vychovala jsem pět dětí a už jsem dokonce i praprababička. Na Slovensku jsem od té doby nebyla. Mým domovem se stal Králův Dvůr.